

GEZAMENLIJK STANDPUNT & PERSMEDEDELING

Mentale invaliditeit ontspoord. En de cijfers bewijzen waarom de sociale zekerheid gecommunautariseerd moet worden!

1. Waarom wij aan de alarmbel trekken

Als Vlaams & Neutraal Ziekenfonds staan wij middenin de solidariteit: wij zien elke dag wat langdurige arbeidsongeschiktheid betekent voor mensen én voor de betaalbaarheid van onze sociale zekerheid. Net daarom weigeren wij weg te kijken. De invaliditeit door depressie en burn-out ontspoord, de factuur explodeert, en de last is diep ongelijk verdeeld. Wie de solidariteit ernstig neemt, moet durven benoemen wie het beleid voert en wie de rekening betaalt. Het VNZ is daarom, samen met het AK-VSZ, resoluut voorstander van de communautarisering van de ziekte- en invaliditeitsverzekering.

2. De cijfers: (absoluut én procentueel)

Aantal personen in invaliditeit (stand 31.12); werknemers + werklozen + zelfstandigen.

Personen in invaliditeit — DEPRESSIE

Gewest	2021	2025	Aandeel 2021	Aandeel 2025	Groei
Brussel	8.596	11.127	10,4 %	11,2 %	+29,4 %
Vlaanderen	38.758	47.349	47,1 %	47,6 %	+22,2 %
Wallonië	33.383	38.708	40,6 %	38,9 %	+16,0 %
Buitenland	1.570	2.374	1,9 %	2,4 %	+51,2 %
België	82.307	99.558	100 %	100 %	+21,0 %

Personen in invaliditeit — BURN-OUT

Gewest	2021	2025	Aandeel 2021	Aandeel 2025	Groei
Brussel	3.376	5.812	9,6 %	10,4 %	+72,2 %
Vlaanderen	18.209	29.183	51,8 %	52,3 %	+60,3 %
Wallonië	12.990	19.780	37,0 %	35,4 %	+52,3 %
Buitenland	570	1.027	1,6 %	1,8 %	+80,2 %
België	35.145	55.802	100 %	100 %	+58,8 %

Uitgaven invaliditeitsuitkeringen, in miljoen euro; werknemers + werklozen + zelfstandigen.

Uitgaven — DEPRESSIE (in miljoen €)

Gewest	2019	2024	Aandeel 2019	Aandeel 2024	Groei
Brussel	123,2	201,2	11,2 %	11,2 %	+63,3 %
Vlaanderen	506,7	849,3	46,1 %	47,5 %	+67,6 %
Wallonië	449,4	704,1	40,9 %	39,3 %	+56,7 %
Buitenland	20,1	35,2	1,8 %	2,0 %	+75,1 %
België	1.099,4	1.789,8	100 %	100 %	+62,8 %

Uitgaven — BURN-OUT (in miljoen €)

Gewest	2019	2024	Aandeel 2019	Aandeel 2024	Groei
Brussel	43,2	95,3	10,3 %	10,5 %	+120,8 %
Vlaanderen	210,5	472,0	50,3 %	52,0 %	+124,2 %
Wallonië	158,2	326,4	37,8 %	35,9 %	+106,3 %

Gewest	2019	2024	Aandeel 2019	Aandeel 2024	Groei
Buitenland	6,2	14,8	1,5 %	1,6 %	+138,1 %
België	418,2	908,5	100 %	100 %	+117,2 %

3. De verdeelsleutel ligt: per hoofd draait het beeld volledig om

Op het eerste gezicht lijkt Vlaanderen de grootste kostenpost: bijna de helft van alle depressiedossiers en meer dan de helft van alle burn-outdossiers, samen goed voor ruim 1,3 miljard euro uitgaven in 2024. Maar wanneer we corrigeren volgens bevolkingsaantal, blijkt de Vlaming per hoofd dan het minst getroffen. Wallonië en Brussel wegen per inwoner zwaarder door en kosten het meest.

Gewest	Depressie + burn-out per 100.000 inw. (2025)	Uitgaven depressie + burn-out per inwoner (2024)
Wallonië	± 1.580	± € 278
Brussel	± 1.370	± € 239
Vlaanderen	± 1.120 (laagste)	± € 194 (laagste)
België	± 1.320	± € 229

Indicatieve per-capitacijfers, berekend op de totale bevolking per gewest. De onderliggende orde grootte blijft robuust.

4. Onze conclusie: dit land is ook bestuurlijk ziek

De Vlaamse werkende bevolking is per hoofd de gezondste en de goedkoopste, maar financiert via de federale, solidaire kas een systeem waarvan de intensiteit in het zuiden en in Brussel structureel hoger ligt. En dat is geen toevallig incident: het is een structureel, stabiel patroon. Tegelijk ontploft de burn-outfactuur. Meer dan een verdubbeling op vijf jaar zonder dat één bestuur de volle hefbomen én de volle rekening in handen heeft. Dat is de kern van het probleem.

Vlaanderen heeft nood aan een eigen gezondheidsbeleid, om drie redenen die wij al lang verdedigen:

- **eigen klemtonen:** het fundamenteel verschillende maatschappijmodel van Vlamingen en Franstaligen blokkeert elke structurele hervorming;
- **bestuurlijke efficiëntie:** de versnippering over beleidsniveaus maakt goed bestuur onmogelijk en werkt contraproductief;
- **eigen verantwoordelijkheid:** de loodzware staatsschuld en de onevenwichten in de federale sociale zekerheid laten geen ruimte om de nieuwe noden te lenigen. Wie het beleid voert (preventie, arbeidsgeneeskunde, re-integratie), moet ook de financiële gevolgen ervan dragen. Vandaag is die koppeling verbroken. Communautarisering herstelt ze.

Eén precisering die wij bewust benadrukken: wij pleiten voor overheveling naar de **gemeenschappen**, de bevoegde overheid voor persoonsgebonden materies zoals gezondheid en welzijn, en uitdrukkelijk niet naar de gewesten. Dat de RIZIV-cijfers per gewest worden gerapporteerd, doet daar niets aan af: dat is de databril, niet de bevoegdheidsvraag.

Voor alle duidelijkheid: dit is geen verwijt aan wie ziek is. Integendeel: het systeem maakt ons ziek. Precies daarom kiezen wij voor meer verantwoordelijkheid: bevoegdheid én factuur samenbrengen, en zwaar inzetten op preventie, oog voor welzijn, betaalbare psychische zorgverlening en begeleide werkhervatting. Alleen dat helpt mensen in depressie en burn-out echt vooruit.

5. Wat wij vragen

1. Erken de langdurige arbeidsongeschiktheid door mentale oorzaken als absolute beleidsprioriteit.
2. Versterk preventie, welzijn, terugbetaling psychische zorgen en begeleide werkhervatting.
3. Communautariseer de ziekte- en invaliditeitsverzekering, zodat de gemeenschappen die het persoonsgebonden beleid voeren ook de hefbomen én de gevolgen in handen krijgen. Dat is geen aanslag op de solidariteit. Het is de voorwaarde om ze houdbaar en rechtvaardig te houden.

Jürgen Constandt
Voorzitter VNZ

Karel Vermeyen
Voorzitter AK-VSZ